

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

ΑΠΟΦΑΣΗ
157/2015

(διαδικασίας του άρθρου 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. δδ' του ν. 4013/2011, όπως ισχύει)

Η ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Στην Αθήνα σήμερα 8 Ιουλίου 2015, ημέρα Τετάρτη και ώρα 10:30 π.μ. και επί της οδού Λ. Κηφισίας 7, στους Αμπελόκηπους, όπου και τα γραφεία της, συνήλθε η **ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ** σε συνεδρίαση μετά από σχετική πρόσκληση του Προέδρου της, η οποία γνωστοποιήθηκε νομίμως σε όλα τα μέλη της Αρχής.

Από τα προσκληθέντα μέλη της Αρχής παρέστησαν κατά την συνεδρίαση τα ακόλουθα:

1. Πρόεδρος : Ράικος Δημήτριος
2. Αντιπρόεδρος : Μπουσουλέγκα Χριστίνα
3. Μέλη : Καραμανλής Ευάγγελος
Λουρίκας Δημήτριος (με τηλεδιάσκεψη)
Σταθακόπουλος Δημήτριος

Τα λοιπά τακτικά και αναπληρωματικά μέλη, καίτοι προσκληθέντα, δεν προσήλθαν.

Γραμματέας: Τσιάβου Στυλιανή

Εισηγητής: Ζαχαρόπουλος Αριστοτέλης, Πολ. Μηχανικός, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Κατά τη διάρκεια της Συνεδρίασης παρέστη ο εισηγητής Ζαχαρόπουλος Αριστοτέλης, καθώς και η Καξινή Χριστίνα, Προϊσταμένη του Τμήματος Γνωμοδοτήσεων της Διεύθυνσης Νομικών Υπηρεσιών της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., οι οποίοι αποχώρησαν πριν την έναρξη της διαδικασίας ψηφοφορίας και λήψης της απόφασης από τα Μέλη του Συμβουλίου της Αρχής.

ΘΕΜΑ: Αίτημα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για παροχή σύμφωνης γνώμης της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. δδ' του ν. 4013/2011, όπως ισχύει, προκειμένου να προβεί στη διενέργεια διαδικασίας διαπραγμάτευσης, χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α' του π.δ. 60/2007, για την ανάθεση 1ης Συμπληρωματικής Σύμβασης Εργασιών, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 8.784.631,29€ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 23%), σε εκτελούμενο έργο με τίτλο «Κατασκευή οδικού τμήματος Ποτίδαια-Κασσάνδρεια του οδικού κυκλώματος Κασσάνδρας Ν. Χαλκιδικής».

Με το με αρ. πρωτ. 233316/4025 οικ/21-05-2015 αίτημα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (εφεξής Π.Κ.Μ.) προς την Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. (εφεξής Αρχή) και τα συνημμένα σε αυτό έγγραφα (αρ. πρωτ. εισερχ. 2303/22-05-2015), όπως συμπληρώθηκε με το με αρ. Πρωτ. 270645 / 4832 οικ/12-06-2015 έγγραφό της, (αρ. πρωτ. Εισερχ. 2798/19-06-2015), σε συνέχεια του με αρ. πρωτ. 2303/29-05-2015 εγγράφου της Αρχής για την παροχή συμπληρωματικών στοιχείων, η Π.Κ.Μ. αιτείται την παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. δδ' του ν. 4013/2011, όπως ισχύει, προκειμένου να προβεί στη διενέργεια διαδικασίας διαπραγμάτευσης, χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α' του π.δ. 60/2007, με αντικείμενο την ανάθεση της 1ης Συμπληρωματικής Σύμβασης Εργασιών (εφεξής 1η Σ.Σ.Ε.), προϋπολογιζόμενης δαπάνης 8.784.631,29€ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 23%), σε εκτελούμενο έργο με τίτλο «Κατασκευή οδικού τμήματος Ποτίδαια-Κασσάνδρεια του οδικού κυκλώματος Κασσάνδρας Ν. Χαλκιδικής».

I. Ιστορικό - πραγματικά περιστατικά

Από το φάκελο της υπόθεσης και τα περιεχόμενα σε αυτόν στοιχεία και σχετικά έγγραφα προκύπτουν τα ακόλουθα:

1α. Με την με αρ.πρωτ. 700/22-02-2010 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι για την κατασκευή και λειτουργία του οδικού έργου του θέματος. Με την με αρ. πρωτ. 2059/19-04-2010 απόφαση της Διεύθυνσης Δημοσίων Έργων της ΠΚΜ εγκρίθηκαν η διενέργεια, οι όροι, η διαδικασία επιλογής αναδόχου και τα τεύχη δημοπράτησης του έργου «Κατασκευή οδικού τμήματος Ποτίδαια– Κασσάνδρεια του οδικού κυκλώματος Κασσάνδρας Ν. Χαλκιδικής». Ειδικότερα, εγκρίθηκε η διαδικασία διενέργειας ανοικτού δημόσιου διεθνούς διαγωνισμού με σύστημα προσφοράς με επιμέρους ποσοστά έκπτωσης κατά ομάδες τιμών, σε συμπληρωμένο τιμολόγιο ομαδοποιημένων τιμών της Υπηρεσίας, με έλεγχο ομαλότητας επί των επιμέρους ποσοστών έκπτωσης (άρθρο 6 του Ν. 3669/08), προϋπολογισμού 65.785.123,97€ (χωρίς ΦΠΑ 21%). Περιήληψη της διακήρυξης απεστάλη για δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 20-04-2010, και δημοσιεύτηκε στο Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (τ. ΔΔΣ 140/30-04-2010) και στον Ελληνικό Τύπο.

1β. Με την υπ' αριθμ. 5746/30-08-2010 Απόφαση Δ.Δ.Ε./Π.Κ.Μ., εγκρίθηκε το αποτέλεσμα της από 06-07-2010 δημοπρασίας και η επιλογή της Ε.Ε. «ΙΝΤΡΑΚΟΜ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ Α.Ε.» (με δ.τ. ΙΝΤΡΑΚΑΤ) ως Αναδόχου του έργου «Κατασκευή οδικού τμήματος Ποτίδαια – Κασσάνδρεια του οδικού κυκλώματος Κασσάνδρας Ν. Χαλκιδικής» προϋπολογισμού δημοπράτησης 65.785.123,97€ (χωρίς ΦΠΑ 21%). Το έργο χρηματοδοτείται από το ΕΠ “Μακεδονίας-Θράκης 2007-2013”, Άξονας Προτεραιότητας “01-Υποδομές και υπηρεσίες προσπελασιμότητας στην ΠΚΜ”, (Κωδ. Πράξης 215269).

Η σύμβαση του έργου με την ανάδοχο υπεγράφη στις 29.12.2010, ύστερα και από την με αριθμ. 416/2010 πράξη του Ε' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου περί μη ύπαρξης κωλύματος για την υπογραφή της, με συμβατικό τίμημα 41.920.968,81€ (χωρίς ΦΠΑ) ενώ ως συμβατική ημερομηνία περαίωσης του έργου ορίστηκε η 06-02-2015. Παράταση της ανωτέρω συνολικής προθεσμίας δόθηκε μέχρι τις 06-06-2015 με την αριθμ. 418/2014 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της Π.Κ.Μ, έχει δε ζητηθεί εκ νέου, από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. ΠΚΜ, προέγκριση για νέα παράταση της συνολικής προθεσμίας περαίωσης του έργου μέχρι τις 31-12-2015. Η προέγκριση έγινε αποδεκτή με το με αρ. πρωτ. 5074/29-06-2015 έγγραφο της Ειδικής Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. ΠΚΜ. Αντικείμενο της σύμβασης είναι η κατασκευή του τμήματος Ποτίδαια - Κασσάνδρεια του οδικού κυκλώματος Κασσάνδρας Ν. Χαλκιδικής και περιλαμβάνει: α)την κύρια οδό από Χ.Θ. 0+000 έως Χ.Θ. 6+800 (Αρχή ανισόπεδου κόμβου Ν. Φώκαιας) και από Χ.Θ. 8+050 (Πέρασ ανισόπεδου κόμβου Ν. Φώκαιας) έως Χ.Θ. 16+300 (Αρχή ανισόπεδου κόμβου Κασσανδρείας) με το παράπλευρο δίκτυο εξυπηρέτησης (Δεξιός “ΔSR” και αριστερός “ΑΣR” παράπλευρος), β)τον ανισόπεδο κόμβο Ν. Φώκαιας από Χ.Θ. 6+800 έως Χ.Θ. 8+050 και γ) τον ανισόπεδο κόμβο Κασσανδρείας από Χ.Θ. 16+300 έως Χ.Θ. 17+500.

1.γ. Με την με αρ. πρωτ. 491747/11947 οικ/16-12-2013 απόφαση του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της ΠΚΜ ανατέθηκε η εκπόνηση μελέτης αντικατάστασης των στηθαίων ασφαλείας του έργου σε αρμόδιο υπάλληλο της ίδιας Διεύθυνσης.

1.δ. Με την με αρ. πρωτ. 214824/οικ5207/05-06-2013 απόφαση της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της ΠΚΜ εγκρίθηκε 1ος ΑΠΕ δαπάνης 41.920.968,28€ (χωρίς ΦΠΑ 23%). Ο 1ος ΑΠΕ είναι σε ισοζύγιο με το οικονομικό αντικείμενο της αρχικής σύμβασης και περιέλαβε τις ποσότητες των συμβατικών εργασιών επικαιροποιημένες βάσει επιμετρήσεων και ακριβέστερων προμετρήσεων καθώς και τις δύο νέες εργασίες του 1ου ΠΚΤΜΝΕ, με το οποίο κοστολογούνται η Πρόσθετη τιμή επί των δανείων υλικών κατηγορίας Ε1 έως Ε4 και η Πρόσθετη τιμή επί της λιθορριπής κοιτοστρώσεων.

Στη συνέχεια, μετά την 10543/18.12.2014 σύμφωνη γνώμη της ΕΔΑ/ΠΚΜ, με την με αρ. πρωτ. 125660/οικ2073/13-03-2015 απόφαση της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της ΠΚΜ εγκρίθηκε 2ος ΑΠΕ δαπάνης 45.477.320,96€ (χωρίς ΦΠΑ 23%). Ο 2ος ΑΠΕ βρίσκεται σε υπέρβαση του οικονομικού αντικείμενου της σύμβασης κατά 3.556.352,68 €, προκειμένου να περιλάβει αποζημίωση της Αναδόχου, ύψους 3.556.352,68 €, η οποία είχε εγκριθεί με την 518376/11714/05.01.2015 απόφαση της ΔΤΕ/ΠΚΜ και σύμφωνα με τις οδηγίες της εγκυκλίου 18/Δ11γ/ο/6/7/24.09.2014 του ΥΠΟΜΕΔΙ για εργασίες που έχουν ήδη εκτελεστεί. Πέραν του ποσού αποζημίωσης ο 2ος ΑΠΕ δεν επιφέρει τροποποίηση σε καμία εργασία του έργου όπως εγκρίθηκε με τον 1ο ΑΠΕ. Σχέδιο απόφασης έγκρισης του 3ου ΑΠΕ δαπάνης 45.477.320,96€ (χωρίς ΦΠΑ 23%) και της 1ης ΣΣΕ δαπάνης 8.784.631,29€ (χωρίς ΦΠΑ 23%), ύστερα και από την θετική γνωμοδότηση (πράξη 27/συνεδρία 6η στις 11-06-2015) του Τεχνικού Συμβουλίου Δημοσίων Έργων της ΠΚΜ, υπεβλήθη για σύμφωνη γνώμη στην Αρχή στις 22-05-2015 (αρ. Πρωτ. ΕΑΑΔΗΣΥ 2303/22-05-2015).

1.ε. Με την με αρ. πρ. 462/21.01.2015 (ΑΔΑ: ΨΞΩΒ7ΛΛ-3ΒΖ) απόφαση του Περιφερειάρχη Κεντρικής Μακεδονίας έγινε η 7η τροποποίηση της Πράξης «Κατασκευή οδικού τμήματος Ποτίδαια – Κασσανδρεία του οδικού Κυκλώματος Κασσάνδρας Ν. Χαλκιδικής» του ΕΠ/ΠΚΜ, και με την 22495/02.03.2015 (ΑΔΑ:6ΡΜΒ465ΦΘΘ-83Τ) απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού έγινε τροποποίηση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων για το έργο του θέματος.

1.στ. Στην Ειδική Συγγραφή Υποχρεώσεων (Ε.Σ.Υ.), που αποτελεί συμβατικό τεύχος, ορίζονται τα ακόλουθα: « **Άρθρο 7ο (ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ)** [...] Με την υποβολή της προσφοράς του ο Ανάδοχος αποδέχεται, ότι είναι απόλυτα ενήμερος της φύσης και τοποθεσίας του έργου, των γενικών και τοπικών συνθηκών εκτέλεσης του έργου, κυρίως όσον αφορά στις κάθε είδους πηγές λήψης υλικών, στην προμήθεια κάθε είδους υλικών, [...], στις μεταφορές, διάθεση, διαχείριση και αποθήκευση υλικών, [...] Επίσης, με την υποβολή της προσφοράς του ο Ανάδοχος αποδέχεται, ότι είναι απόλυτα ενήμερος για το είδος και τα μέσα ευκολίας, τα οποία θα απαιτηθούν πριν από την έναρξη και κατά την πρόοδο εκτέλεσης των εργασιών και οποιαδήποτε άλλα ζητήματα, τα οποία κατά οποιονδήποτε τρόπο μπορούν να επηρεάσουν τις εργασίες, την πρόοδο, ή το κόστος αυτών, σε συνδυασμό με τους όρους της σύμβασης. [...]

Άρθρο 11ο : ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΟΥ ΒΑΡΥΝΟΥΝ ΤΟΝ ΑΝΑΔΟΧΟ [...] **11.2** Επίσης το Δημόσιο δεν αναλαμβάνει καμία υποχρέωση για πρόσθετη αποζημίωση Αναδόχου για τυχόν δυσχέρειες που θα προκύψουν για εξεύρεση και εκμετάλλευση των λατομείων και των λοιπών πηγών είτε γιατί θα υπάρξει ανάγκη δημιουργίας εγκαταστάσεων για θραύση και αποθήκευση των υλικών μακριά από την πηγή είτε γιατί θα εμφανιστούν δυσχέρειες στις μεταφορές από οποιαδήποτε αιτία.

Άρθρο 19ο : ΥΛΙΚΑ-ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ-ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑΣ [...] **19.1** η Υπηρεσία δεν παραδίδει στον Ανάδοχο κανένα λατομείο (οι τιμές μονάδος των σχετικών κονδυλίων της μελέτης παραμένουν σταθερές ανεξάρτητα από το λατομείο που θα χρησιμοποιήσει ο ανάδοχος). **19.2** [...] **Η Υπηρεσία δεν παραδίδει καμία συγκεκριμένη πηγή λήψεως δανείων υλικών.....Ο Ανάδοχος δύναται να χρησιμοποιήσει, χωρίς καμιά απολύτως μεταβολή της συμβατικής τιμής μονάδας, οποιαδήποτε πηγή λήψεως καταλλήλων για επιχώματα δανείων υλικών, είτε δια μισθώσεως είτε δια αγοράς των καταλλήλων θέσεων ή ακόμη καιμ δια προμηθείας με μέριμνα, ευθύνη και δαπάνες του κατά τα αναγραφόμενα στο σχετικό άρθρο της παρούσης ΕΣΥ.....** **19.3** [...] Πρέπει επομένως αυτός στις τιμές που θα προσφέρει για την κατασκευή

του έργου να συμπεριλάβει όλες τις απαιτούμενες από οποιονδήποτε λόγο, πρόσθετες δαπάνες για την προμήθεια από ιδιωτικά ή κοινοτικά λατομεία των αναγκαίων αργών υλικών ή για τη μίσθωση ή αγορά εκτάσεων για την παραγωγή αυτών ή ακόμη και τις τυχόν επιβαρύνσεις, που θα απαιτηθούν εξαιτίας σύγχρονης εκμετάλλευσης ορισμένων πηγών (και από άλλη προηγούμενη ή επόμενη εργολαβία με τις σχετικές επιβαρύνσεις που απαιτούνται για την εμπρόθεσμη και έντεχνη εκτέλεση του έργου), αφού παρθούν υπόψη όλες οι δεσμεύσεις και περιορισμοί που επιβάλλονται για την προστασία του περιβάλλοντος. [...] **19.4[...]** Δεν αναγνωρίζεται καμία αξίωση του αναδόχου να πληρωθεί άλλη αποζημίωση από τυχόν πρόσθετες μεταφορές ή δυσμενείς συνθήκες μίσθωσης, αγορά βραχιδών εμφανίσεων ή λατομείων, αποκάλυψης και δημιουργίας τους ή εκμετάλλευσης και απόδοσής τους κλπ.

1.ζ. Επιπλέον, στο Τιμολόγιο Μελέτης -το οποίο επίσης συνιστά συμβατικό τεύχος-, ορίζεται στο άρθρο Α-6 ("ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΔΑΝΕΙΩΝ") της Ομάδας Α' ("ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΑ") αυτού ότι: «[...] Στην τιμή περιλαμβάνεται η δαπάνη των απαιτούμενων ενεργειών και διαδικασιών για την ανάπτυξη και ενεργοποίηση λατομείου ή δανειοθαλάμου, [...], η δαπάνη μεταφοράς των δανείων από οποιαδήποτε απόσταση στον τόπο του έργου, [...] καθώς και οποιαδήποτε επιβάρυνση, που αναφέρεται στην Τ.Σ.Υ. την παρ. 6.4.2.1.1 της Π.Τ.Π. Χ1 και στους λοιπούς όρους δημοπράτησης για πλήρως περαιωμένη εργασία. [...] Πριν τη διαμόρφωση των προσφορών τους, οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να επισημάνουν τις πιθανές θέσεις λήψεως δανείων, είτε από χείμαρρους είτε από λατομεία και να εξασφαλίσουν τόσο την καταλληλότητα αυτών όσο και τη δυνατότητα λήψεως από πλευράς χορηγήσεως αδείας από τους αρμόδιους φορείς, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη και τους σχετικούς περιβαλλοντικούς όρους. [...]».

2. Κατόπιν του με αρ.πρωτ. 2303/29-05-2015 εγγράφου διευκρίνησης ιστορικού και συμπλήρωσης φακέλου της Αρχής, η ΠΚΜ απέστειλε συμπληρωματικά -με το με αρ.πρωτ. 270645/4832οικ/12-06-2015 έγγραφό της- όλα τα ζητηθέντα συμπληρωματικά στοιχεία.

3. Με το παρόν αίτημά της, η Π.Κ.Μ. αιτείται την παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής για την υπογραφή της 1ης Σ.Σ.Ε., δαπάνης **8.784.631,29€** (χωρίς Φ.Π.Α.), στο εν θέματι εκτελούμενο έργο. Στην οικεία Αιτιολογική Έκθεση της, που συνοδεύει τον 3ο Α.Π.Ε., αναφέρεται:

Συγκεκριμένα η 1η Συμπληρωματική Σύμβαση του έργου περιλαμβάνει:

- Συστήματα Αναχαίτισης Οχημάτων (ΣΑΟ) εναρμονισμένα σε πρότυπα ΕΛΟΤ EN 1317(π/υ: **1.732.227,66€**)
- Πρόσθετο μεταφορικό έργο για την εισκόμιση θραυστών υλικών Ε4 και αδρανών υλικών οδοστρωσίας και ασφαλτικών (π/υ: **7.052.403,63€**).

Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της αναθέτουσας αρχής οι εργασίες αυτές είναι απρόβλεπτες διότι δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν κατά τη δημοπράτηση του έργου, δεδομένου ότι:

Γ.1 ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΝΑΧΑΙΤΙΣΗΣ ΟΧΗΜΑΤΩΝ (ΣΑΟ)

Μετά την ανάθεση του έργου, εκδόθηκε η εγκύκλιος 17/2011 του Υπουργείου Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων, με την οποία δόθηκαν οδηγίες για την εφαρμογή των νέων Συστημάτων Αναχαίτισης Οχημάτων (Σ.Α.Ο.) στα οδικά έργα με βάση τα νέα εναρμονισμένα πρότυπα ΕΛΟΤ EN 1317.

Με την εγκύκλιο 21/2012 (ΔΙΠΑΔ/252/24.07.2012), κοινοποιήθηκε η δημοσίευση στο ΦΕΚ Β' 1914/15-06-2012 της 6690/15-06-2012 ΚΥΑ των υπουργών Ανάπτυξης και Υπο.Με.Δι. με θέμα "Προϊόντα Δομικών Κατασκευών: χαρακτηριστικά, τεχνικές προδιαγραφές, διαδικασίες αξιολόγησης συμμόρφωσης και σήμανσης συμμόρφωσης CE". Με την ΚΥΑ καθίσταται υποχρεωτική η σήμανση CE των αναφερομένων δοκιμών προϊόντων, για την ελεύθερη κυκλοφορία και διάθεσή τους στην αγορά αλλά και τη χρήση τους στα δομικά έργα, ολοκληρώνεται η ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία και καθίσταται υποχρεωτική η εφαρμογή όλων των εναρμονισμένων προτύπων EN. Στον πίνακα Α του παραρτήματος Ι της ΚΥΑ, μεταξύ άλλων προτύπων, αναφέρεται το EN 1317-5 για τα οδικά συστήματα αναχαίτισης (ΣΑΟ). Επίσης στο άρθρο 6 αναφέρεται ότι τυχόν αποθέματα ή/και ημιέτοιμα προϊόντα που υπάρχουν στην Ελλάδα μέχρι τη δημοσίευσή της μπορεί να κυκλοφορούν και να διατίθενται στην αγορά για χρήση στις δομικές κατασκευές και έργα μέχρι και τρεις (3) μήνες από την θέση σε ισχύ της ΚΥΑ. Μετά το πέρας της περιόδου

αυτής, ήτοι μετά τις 15.09.2012, απαγορεύεται η διάθεση, η εμπορία και η διακίνηση των σχετικών προϊόντων χωρίς τη σήμανση CE.

Στη σύμβαση του έργου περιλαμβάνεται η τοποθέτηση μονόπλευρων χαλύβδινων στηθαίων ασφαλείας οδού τύπου ΜΣΟ-1 και ΜΣΟ-2, σύμφωνα με τα υποχρεωτικής εφαρμογής πρότυπα τεύχη δημοπράτησης. Δεδομένου ότι το έργο ήταν σε πρώιμο στάδιο, μέχρι την 15.09.2012 δεν είχε εκτελεστεί καμία εργασία τοποθέτησης στηθαίων ούτε είχε γίνει η προμήθειά τους. Σε εφαρμογή των ανωτέρω δεσμευτικών διατάξεων, η χρήση των συμβατικά προβλεπόμενων στηθαίων ασφαλείας κατέστη απαγορευτική. Δεδομένου όμως ότι για την ασφάλεια των οχημάτων η τοποθέτηση στηθαίων ασφαλείας στην κατασκευαζόμενη οδό είναι επιβεβλημένη, τα συμβατικά προβλεπόμενα στηθαία οφείλουν για τους ανωτέρω λόγους να αντικατασταθούν από τα νέα, εναρμονισμένα πρότυπα ΕΛΟΤ EN 1317, Συστήματα Αναχαίτισης Οχημάτων (Σ.Α.Ο.).

Κατά τη σύνταξη των τευχών δημοπράτησης του έργου δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν για ενσωμάτωση στηθαία ασφαλείας εναρμονισμένα σε πρότυπα ΕΛΟΤ EN, που θεσμοθετήθηκαν και κατέστησαν υποχρεωτικά μετά την ανάθεση της σύμβασης κατασκευής του. Δεν ήταν επίσης δυνατόν να προβλεφθεί η απαγόρευση της διάθεσης και διακίνησης των μέχρι τότε εφαρμοζόμενων στηθαίων ασφαλείας. Ωστόσο η τοποθέτηση στηθαίων είναι επιβεβλημένη για την οδική ασφάλεια της νέας οδού ενώ η απουσία τους δεν πληροί τις προϋποθέσεις λειτουργίας ενός κλειστού αυτοκινητοδρόμου. Η τοποθέτηση των Σ.Α.Ο. αντί των συνηθών στηθαίων ασφαλείας δεν αποτελεί τροποποίηση του βασικού σχεδιασμού του έργου ούτε τροποποιεί την ποιότητά του παρά μόνον συντάσσεται με τους νέους διεθνείς κανόνες οδικής ασφάλειας.

Τα συστήματα αναχαίτισης οχημάτων (ΣΑΟ) δεν περιλαμβάνονταν στην αρχική σύμβαση, όμως λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων η εφαρμογή τους κατέστη αναγκαία κατά την εκτέλεση του έργου, και μολονότι μπορούν να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση, είναι απόλυτα αναγκαία για την τελειοποίησή της. Επομένως έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 57 του Ν.3669/2008, και βάσει αυτών μπορούν να ανατεθούν στον Ανάδοχο της Αρχικής σύμβασης με τη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης του άρθρου 25 του ΠΔ60/2007.

Γ.2 ΘΡΑΥΣΤΑ ΥΛΙΚΑ ΛΑΤΟΜΕΙΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ Ε4

Στη "Γεωτεχνική μελέτη θεμελίωσης επιχωμάτων", που εγκρίθηκε με την 4817/19.11.2007 απόφαση της ΔΔΕ/ΠΚΜ και αποτελεί συμβατικό στοιχείο του έργου, και συγκεκριμένα στο κεφάλαιο 5: «Συμπεράσματα», αναφέρεται ότι το επίχωμα θα διαμορφωθεί σε βάση, σώμα και στέψη επιχώματος. Η βάση του επιχώματος θα κατασκευαστεί από κατάλληλο κοκκώδες υλικό, καλά διαβαθμισμένο θραυστό ή φυσικό κατηγορίας Α-1-α ή Α-1-β ή Α-2-4 κατά ΑΑΣΗΟ (Ε3-Ε4 κατά ΟΜΟΕ), το σώμα του θα κατασκευαστεί από υλικά Ε1, Ε2, Ε3, Ε4 ή συνδυασμό αυτών και η στέψη του από υλικά κατηγορίας Ε3-Ε4 κατά ΟΜΟΕ. Ειδικότερα για την περιοχή από ΧΘ 5+600 έως ΧΘ 13+500, στο αντίστοιχο κεφάλαιο του τεύχους "Αξιολόγηση ερευνητικών φρεατίων" ορίζεται ότι της στρώσης έδρασης επιχώματος θα προηγηθεί εξυγιαντική στρώση, από αμμοχαλικώδους σύστασης υλικό κατηγορίας Α-1-α ή Α-1-β κατά ΑΑΣΗΟ, επί γεωφάσματος.

Κατ' εφαρμογήν των συμπερασμάτων της γεωτεχνικής μελέτης, κατά τη σύνταξη των τευχών δημοπράτησης, στο τεύχος Τεχνική Περιγραφή του έργου (παρ. 6.2), ορίζεται ότι "Τα επιχώματα θα κατασκευαστούν εξ ολοκλήρου από δάνεια υλικά κατηγορίας Ε1 έως και Ε4. Σύμφωνα με την ΤΣΥ το ανώτερο τμήμα στο οποίο εδράζεται η ΣΕΟ καθώς και στρώση έδρασης των επιχωμάτων θα κατασκευαστεί από υλικά κατηγορίας Ε3 ή Ε4, ενώ η ενδιάμεση στρώση θα κατασκευαστεί από υλικά κατηγορίας Ε1 ή ανώτερης. Τα προϊόντα των ορυγμάτων μπορούν να χρησιμοποιηθούν για επιχώματα, εφόσον, μετά από εργαστηριακό έλεγχο και έγκριση της υπηρεσίας, εντάσσονται στις παραπάνω κατηγορίες". Κατ' αντιστοιχία, στο τεύχος Τιμολόγιο Μελέτης, επιλέχθηκε ένα άρθρο προμήθειας δανείων, και συγκεκριμένα το άρθρο Α-18.1 "Συνήθη δάνεια Ε1 έως Ε4" του υποχρεωτικής εφαρμογής Τιμολογίου Μελέτης του ΥΠΕΧΩΔΕ (εγκύκλιος 11/20.06.2008), δεδομένου ότι είναι το μόνο που αφορά σε δάνεια κατηγορίας Ε3 και Ε4. Τα μοναδικά σχετικά άρθρα του Τιμολογίου Μελέτης του ΥΠΕΧΩΔΕ, Α-18.2 "Δάνεια θραυστών επίλεκτων υλικών κατηγορίας Ε4" και Α-18.3 "Δάνεια θραυστών επίλεκτων υλικών λατομείου κατηγορίας Ε4", εκτιμήθηκε ότι δεν θα είχαν εφαρμογή εφόσον η υψηλότερη κατηγορία υλικών

επιχωμάτων που επέβαλε η γεωτεχνική μελέτη ήταν E3 ή E4. Η επιλογή δε του άρθρου A-18.1, που αφορά σε επίλεκτα υλικά, έγινε, αφού μετά από γεωφυσική διασκόπηση προέκυψαν ενδείξεις ότι στην ευρύτερη περιοχή του έργου υπάρχουν διαθέσιμα φυσικά επίλεκτα υλικά σε διάφορες περιοχές και σε ποσότητες που μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες του έργου. Υπολογίζοντας δε τη μέση απόσταση αυτών των περιοχών από το έργο, διαμορφώθηκε η τιμή μονάδος του άρθρου "Συνήθη δάνεια E1 έως E4" περιλαμβανομένης και της δαπάνης μεταφοράς τους.

Η επιλογή του συγκεκριμένου άρθρου ήταν υποχρεωτική για την υπηρεσία δημοπράτησης, σύμφωνα με την εγκύκλιο 11/20.06.2008 του ΥΠΕΧΩΔΕ, όπως και ο καθορισμός της τιμής μονάδος του άρθρου με συνυπολογισμένη τη μεταφορά των δανείων από τις πιθανές θέσεις λήψης τους. Ωστόσο, κατά την κατασκευή του έργου η παρουσία φυσικών επίλεκτων υλικών E3-E4 δεν επαληθεύτηκε. Η ανάδοχος ΕΕ προέβη σε ενδελεχή διερεύνηση των εδαφικών υλικών σε όλες τις πιθανές θέσεις λήψης δανείων E3-E4, αλλά προέκυψε ότι η παρουσία τους ήταν επιφανειακή και η ποσότητά τους πενιχρή. Συγκεκριμένα, έγιναν από την ανάδοχο αλλά και από την διευθύνουσα υπηρεσία, οκτώ εργαστηριακές δοκιμές εδαφικών υλικών δανειοθαλάμων από εννέα περιοχές, Ποτίδαιας, Ν. Τρίγλιας, Αγίου Μάμα θέση 1 και θέση 2, Αγίου Παντελεήμονα, Κασσανδρείας, δανειοθάλαμο Νικολαΐδη, Νέα Σκυώνη και Σήμαντρα. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των δοκιμών τα υλικά των επτά δανειοθαλάμων κατατάσσονται στην κατηγορία E1 και των δυο (Ν. Σκυώνης και Σημάντρων) στην κατηγορία E2. Σε κανέναν δανειοθάλαμο δεν βρέθηκε φυσικό υλικό κατηγορίας E3 ή E4.

Πριν τη δημοπράτηση του έργου η Δημοπρατούσα αρχή, όπως είχε υποχρέωση, διερεύνησε όλες τις δυνατές πηγές λήψης φυσικών υλικών και διαπίστωσε μακροσκοπικά στις ανωτέρω περιοχές την παρουσία υλικών E3 και E4 για τις ανάγκες εξυγίανσης, έδρασης και στέψης επιχωμάτων. Με βάση την απόστασή τους από το έργο καθόρισε και τη συμβατική τιμή μονάδος για προμήθεια και μεταφορά. Αλλά κατά την εκτέλεση του έργου, η κατάταξή τους από τις εργαστηριακές δοκιμές σε κατώτερες κατηγορίες κατά ΟΜΟΕ αποτελεί απρόβλεπτη περίπτωση, η οποία επιβάλλει αφ' ενός την προμήθεια θραυστών επίλεκτων υλικών λατομείων E4 και αφ' ετέρου τη μεταφορά τους από μεγαλύτερη απόσταση (λατομείο Ν. Τενέδου) της συμβατικά προβλεπόμενης, προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες κατασκευής του έργου σύμφωνα με τις συμβατικές του μελέτες. Η κοστολόγηση όλων των υλικών δανείων με το άρθρο A-18.1 (δάνεια κατηγορίας E1 έως E4) δεν συνιστά λάθος προμέτρησης, δεδομένου ότι αυτή έγινε με βάση τις συμβατικές τεχνικές μελέτες και το υποχρεωτικής εφαρμογής Τιμολόγιο Μελέτης του ΥΠΕΧΩΔΕ. Άλλωστε στην περίπτωση που γινόταν χρήση των άρθρων A-18.2 ή A-18.3, τα οποία αφορούν αποκλειστικά σε δάνεια υλικά κατηγορίας E4, θα επιβαρυνόταν δεσμευτικά αλλά αναίτια και αβάσιμα το συμβατικό κόστος κατασκευής του έργου. Επομένως η πρόβλεψη στα τεύχη δημοπράτησης για χρήση υλικών δανείων κατηγορίας E4 ήταν απαγορευτική. Η χρήση θραυστών υλικών E4 καθώς και το μεταφορικό έργο προσκόμισής τους από τη Ν. Τένεδο στο έργο δεν τροποποιεί το βασικό σχεδιασμό του έργου ούτε την ποιότητά του, δεδομένου ότι και τα δυο υλικά πληρούν τις απαιτήσεις της συμβατικής τεχνικής μελέτης. Η προμήθεια θραυστών υλικών λατομείου και το απαιτούμενο πρόσθετο μεταφορικό έργο προσκόμισής τους από μεγαλύτερη απόσταση της συμβατικής είναι αναγκαία για την έντεχνη κατασκευή των επιχωμάτων της οδού και δεν μπορεί να διαχωριστεί από την αρχική σύμβαση δεδομένου ότι τα δάνεια υλικά αποτελούν βασικό συνθετικό στοιχείο της κατασκευαζόμενης οδού. Επομένως έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 57 του Ν.3669/2008, και βάσει αυτών μπορούν να ανατεθούν στην ανάδοχο της Αρχικής σύμβασης με τη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης του άρθρου 25 του Π.Δ. 60/2007.

Γ.3 ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΟ ΕΡΓΟ ΑΠΟ ΛΑΤΟΜΕΙΟ ΤΑΓΑΡΑΔΩΝ

Στο συνημμένο χάρτη της Οριστικής Μελέτης και της αρχικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του έργου (Νοέμβριος 1999) επισημαίνονται οι θέσεις λήψης των δομικών υλικών κατασκευής της οδοστρωσίας, των ασφαλτικών και των τεχνικών έργων. Σε ΜΠΕ ειδικότερα αναφέρεται "Στην Ν. Τένεδο και το Βραχωτό υπάρχουν λατομεία υπό δημοπράτηση που διαθέτουν απεριόριστες ποσότητες αδρανών, κατάλληλων για την κατασκευή του έργου. Λατομεία σε λειτουργία κοντά στο έργο είναι στο Λάκκωμα της εταιρίας ΤΙΤΑΝ, στο Σχολάρι της εταιρίας ΕΡΜΗΣ, στις Καλύβες, στη Ν. Τένεδο, στο Κασσανδρινό και στην Κασσανδρεία, που διαθέτουν όμως περιορισμένες ποσότητες.". Κατ' εφαρμογή αυτών, στο τεύχος της

Τεχνικής Περιγραφής παρ. 6.1 αναφέρεται: “Οι θέσεις λήψης δοκίμων υλικών για την κατασκευή της οδοστρωσίας, των ασφαλικών και των τεχνικών έργων παρουσιάζονται στο χάρτη 1:200.000 που επισυνάπτεται στο τεύχος με αριθμό 9 σελίδα 20, 21 της αρχικής οριστικής μελέτης. Στο χάρτη αυτό έχουν σημειωθεί οι θέσεις των λατομείων σε λειτουργία και υπό δημοπράτηση των αμμορυχείων και οι θέσεις μονάδων παραγωγής σκυροδέματος και ασφαλτομίγματος. Το λατομείο στις Καλύβες που είναι σε λειτουργία και το υπό δημοπράτηση στη Ν. Τένεδο βρίσκονται σχετικά κοντά στην περιοχή του έργου και μπορούν να διαθέσουν τις απαιτούμενες ποσότητες αδρανών.”

Δεδομένου ότι η δαπάνη μεταφοράς των αδρανών αποτελεί σημαντικό μέρος της δαπάνης των άρθρων οδοστρωσίας και ασφαλικών, κατά τη σύνταξη του Τιμολογίου Μελέτης οι τιμές οδοστρωσίας (ΠΤΠ Ο-150 και Ο-155) και ασφαλικών (ΠΤΠ Α265) διαμορφώθηκαν, σύμφωνα με την εγκύκλιο 11/20.06.2008 του ΥΠΕΧΩΔΕ, λαμβάνοντας υπόψιν και τη δαπάνη μεταφοράς των απαιτούμενων για τις εργασίες αυτές αδρανών από τη μέση απόσταση του έργου από τα πλησιέστερα λατομεία της περιβαλλοντικής μελέτης, δηλαδή το εν λειτουργία λατομείου της Ν. Τενέδου και του δυνάμενου να λειτουργήσει λατομείου Καλύβων τα οποία ορίζονται και στην Τεχνική Περιγραφή.

Κατά την εκτέλεση του έργου και ενώ από το μοναδικό εν λειτουργία Λατομείο Ν. Τενέδου, είχαν ήδη χρησιμοποιηθεί (452.994,60 κμ) θραυστών επίλεκτων υλικών λατομείων Ε4 για εξυγίανση και επιχώματα το λατομείο σταμάτησε τη λειτουργία του.

Η ανάδοχος ΕΕ προέβη σε ενέργειες επαναλειτουργίας του με δική της πρωτοβουλία, χωρίς να καταστεί δυνατό. Μετά την υπογραφή της σύμβασης επίσης η Ανάδοχος μίσθωσε το λατομείο Καλύβων, εκπόνησε περιβαλλοντική μελέτη και προέβη σε κάθε δυνατή ενέργεια προκειμένου να εξασφαλίσει άδεια λειτουργίας του, χωρίς όμως να καταστεί δυνατή.

Υπό αυτές τις συνθήκες διερευνήθηκε η απόσταση όλων των λατομείων εν λειτουργία της ευρύτερης περιοχής του έργου που προβλέπονται στην ΜΠΕ, προκειμένου να εξασφαλιστούν οι απαιτούμενες ποσότητες αδρανών αλλά και επίλεκτων θραυστών υλικών λατομείου Ε4 για τις ανάγκες του έργου. Διαπιστώθηκε ότι, από αυτά, το πλησιέστερο στο έργο είναι το λατομείο των Ταγαράδων. Παρ' όλα αυτά απέχει επί πλέον 35,2 χλμ, ήτοι τριπλάσια απόσταση, από τα συμβατικά προβλεπόμενα, των οποίων η απόσταση από το έργο είχε ληφθεί υπ'όψιν για τον προσδιορισμό της τιμής δημοπράτησης. Η ανέφικτη αδειοδότηση του λατομείου Καλύβων και κυρίως η διακοπή λειτουργίας του αδειοδοτημένου λατομείου Ν. Τενέδου οφείλονται σε λόγους που δεν εμπίπτουν στην επιρροή των αντισυμβαλλόμενων μερών, αλλά ούτε μπορούσαν να προβλεφθούν κατά τη δημοπράτηση, δημιουργούν ωστόσο επιπλέον μεταφορικό έργο απαραίτητο για την εξασφάλιση των απαιτούμενων αδρανών.

Το επιπλέον μεταφορικό έργο που προέκυψε μετασυμβατικά δεν οφείλεται σε λάθος προμέτρησης, εφόσον η υπηρεσία κατά τη δημοπράτηση του έργου ήταν υποχρεωμένη να υπολογίσει το κόστος μεταφοράς των αδρανών από τα πλησιέστερα λατομεία που όριζε η ΜΠΕ και σύμφωνα με τα δεδομένα λειτουργίας τους κατά την εποχή δημοπράτησης. Οφείλεται δε σε απρόβλεπτο γεγονός δεδομένου ότι σε αντίθετη περίπτωση η υπηρεσία θα κοστολόγούσε τα αδρανή με μεγαλύτερες αποστάσεις μεταφοράς και θα επιβάρυνε αναίτια αλλά και παρά τις κείμενες διατάξεις τη δαπάνη του έργου.

Σύμφωνα με τους γενικούς όρους και τις περιγραφές των άρθρων οδοστρωσίας και ασφαλικών του Τιμολογίου Μελέτης, στις τιμές μονάδος των εργασιών αυτών περιλαμβάνονται και οι δαπάνες μεταφοράς των υλικών από οποιαδήποτε απόσταση. Με τη διατύπωση αυτή το δημόσιο καθιστά σαφές ότι στις τιμές μονάδος του Τιμολογίου περιλαμβάνεται και η δαπάνη μεταφοράς των αδρανών από οποιαδήποτε απόσταση, εντός των πλαισίων που προσδιορίζουν οι συμβατικές μελέτες και τα λοιπά συμβατικά στοιχεία, την οποία και κοστολόγησε και επομένως η ανάδοχος είναι υποχρεωμένη στα πλαίσια αυτά να επιβαρυνθεί με τις μεταφορές των απαιτούμενων υλικών.

Ωστόσο η έννοια της οποιασδήποτε απόστασης δεν μπορεί να είναι απεριόριστη, όταν μάλιστα το κόστος των μεταφορών είναι εξαιρετικά σημαντικό για τέτοιας φύσης έργα όπως η οδοποιία, γεγονός που επισημαίνεται και από το υπουργείο το οποίο υποδεικνύει λεπτομερώς στις υπηρεσίες τον τρόπο υπολογισμού τους. «Η προσέγγιση αυτή επιβάλλεται όχι μόνο από το γεγονός ότι στα σχετικά άρθρα της Τεχνικής Περιγραφής του συμβατικού έργου εξειδικεύονται και προσδιορίζονται τα συγκεκριμένα λατομεία από τα οποία θα γίνει η λήψη αδρανών (Ν.Τενέδου και Καλυβών), αλλά και από το ότι αυτό

επιβάλλουν οι αρχές της καλής πίστης, με βάση τις οποίες η Δημοπρατούσα αρχή και η ανάδοχος κατέληξαν στη συμφωνία για τη λήψη των αδρανών από τα παραπάνω λατομεία».

Επιπλέον, ο καθορισμός τόσο στην Τεχνική Περιγραφή συγκεκριμένων λατομείων για λήψη αδρανών όσο και στο Τιμολόγιο Μελέτης των τιμών μονάδος των αντίστοιχων εργασιών, όπου περιλαμβάνεται η μεταφορά των αδρανών από τα συγκεκριμένα λατομεία, αποτελούν δεσμευτικά στοιχεία για κάθε αντισυμβαλλόμενο μέρος. Η απρόβλεπτη παύση λειτουργίας του μοναδικού λατομείου της περιοχής προκαλεί τριπλάσιο του συμβατικού μεταφορικό έργο, το οποίο δεν μπορεί να βαρύνει μονομερώς την ανάδοχο και να απαλλάξει το δημόσιο από την υποχρέωση αποζημίωσης πραγματικών και αναγκαίων δαπανών για την κατασκευή του έργου. Άλλωστε ούτε η ανάδοχος αλλά ούτε οι υπόλοιπες διαγωνιζόμενες εταιρίες μπορούσαν να λάβουν υπ' όψιν τους ένα τέτοιο ενδεχόμενο, και να το κοστολογήσουν ώστε να μπορούν να αναλάβουν μονομερώς το βάρος του. Αν στην πραγματικότητα συνέβαινε ένα τέτοιο γεγονός οι προσφορές τους θα ήταν ακριβότερες και τελικά ασύμφορες για το δημόσιο.

Το επιπλέον μεταφορικό έργο των υλικών από το λατομείο Ταγαράδων οφείλεται σε απρόβλεπτο γεγονός, εκτός της επιρροής του δημοσίου ή της αναδόχου, και δεν θα μπορούσε να περιληφθεί στην αρχική σύμβαση για τους προαναφερόμενους λόγους. Επιπλέον δεν τροποποιεί το βασικό σχεδιασμό του έργου ούτε την ποιότητά του, είναι όμως αναγκαίο για την έντευχη κατασκευή της οδού και δεν μπορεί να διαχωριστεί από την αρχική σύμβαση δεδομένου εξασφαλίζει την προσκόμιση στον τόπο ενσωμάτωσης υλικών που αποτελούν βασικό συνθετικό στοιχείο της συμβατικά κατασκευαζόμενης οδού. Επομένως έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 57 του Ν.3669/2008, και βάσει αυτών μπορούν να ανατεθούν στον Ανάδοχο της Αρχικής σύμβασης με τη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης του άρθρου 25 του ΠΔ60/2007.

Αναλυτικότερα η 1η ΣΣ περιλαμβάνει:

Εργασία	Τιμή €	Ποσότητα	Δαπάνη προ έκπτ. €	Δαπάνη με έκπτ. €
Πρόσθετη μεταφορά E1-E4 από Τένεδο	14,05	110.000 κμ	1.545.500	1.004.575,00
Πρόσθετη μεταφορά E1-E4 από Ταγαράδες	9,65	110.000 κμ	1.061.500	689.975,00
Πρόσθετη μεταφορά αδρανών O-150 & 155	17,00	259.634,69 κμ	4.413.789,73	2.868.963,32
Πρόσθετη μεταφορά αδρανών A-260 & 265	17,60	90.087,98 κμ	1.585.548,45	919.618,10
Επιπλέον E-1.1 για A/N2/W7	16,60	8.500,00 μ	141.100,00	81.838,00
Επιπλέον E-1.1 για A/N2/W4	23,10	10.000 μ	231.000,00	133.980,00
Επιπλέον E-1.1 για A/N2/W3	24,60	10.000 μ	246.000,00	142.680,00
Επιπλέον E-1.1 για A/H2/W4	102,70	16.500 μ	1.694.550	982.839,00
Άθροισμα εργασιών				6.824.468,42
ΓΕ&ΟΕ				1.228.404,32
Συνολική δαπάνη έργου				8.052.872,74

Απρόβλεπτα				724.758,55
Αναθεώρηση				7.000,00
Άθροισμα				8.784.631,29
ΦΠΑ				2.020.465,49
Σύνολο				10.805.096,49

Οι ανωτέρω εργασίες είναι προαπαιτούμενες προκειμένου να καταστεί δυνατή η ολοκλήρωση του συμβατικού αντικειμένου του έργου. Με την εφαρμογή τους δεν τροποποιείται ο βασικός σχεδιασμός ούτε η ποιότητα του έργου, παρά μόνον αντιμετωπίζονται οι συνέπειες των προαναφερόμενων απρόβλεπτων περιστάσεων, οι οποίες προέκυψαν κατά την εκτέλεση του έργου και δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν από τον φορέα κατασκευής κατά τη δημοπράτηση του έργου”.

II. Νομικό πλαίσιο

4. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 2 περ. γ υποπερ. δδ του ν. 4013/2011, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 61 παρ. 1 του ν. 4146/2013 (ΦΕΚ Α' 90/18-04-2013) και το άρθρο 233 παρ. 5 περ. α του ν. 4281/2014 (ΦΕΚ Α' 160/08-08-2014), «δδ) Οι αποφάσεις των αναθετουσών Αρχών που αφορούν προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης για την ανάθεση των δημόσιων συμβάσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 παρ. 3 του π.δ. 59/2007 και των άρθρων 24 και 25 του π.δ. 60/2007, εξαιρουμένων των περιπτώσεων ανωτέρας βίας, εκδίδονται μετά από σύμφωνη γνώμη της Αρχής, εφόσον οι συμβάσεις αυτές εμπίπτουν, λόγω της εκτιμώμενης αξίας τους, στο πεδίο εφαρμογής των ανωτέρω προεδρικών διαταγμάτων. Η εν λόγω αρμοδιότητα ασκείται μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών από την περιέλευση του σχεδίου απόφασης στην Αρχή, συνοδευόμενου από όλα τα στοιχεία στα οποία θεμελιώνεται, κατά περίπτωση, η προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, με μέριμνα της αναθέτουσας αρχής. Με την άπρακτη παρέλευση της ως άνω προθεσμίας τεκμαίρεται η σύμφωνη γνώμη της Αρχής [...]».

5. Σύμφωνα με το άρθρο 6 του π.δ. 60/2007 (ΦΕΚ Α' 64/16-03-2007) με τίτλο «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ “περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών”, όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2005/51/ΕΚ της Επιτροπής και την Οδηγία 2005/75/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Νοεμβρίου 2005», το εν λόγω π.δ. «εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών που δεν εξαιρούνται, δυνάμει των εξαιρέσεων που προβλέπονται στα άρθρα 16, 17 και 9 έως 15, και των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) είναι ίση προς ή ανώτερη από τα ακόλουθα κατώτατα όρια : [...] γ) 5.278.000 € για τις δημόσιες συμβάσεις έργων [...]».

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 2 του Κανονισμού της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2013 με αρ. 1336/2013 (ΕΕ), για την τροποποίηση των οδηγιών 2004/17/ΕΚ, 2004/18/ΕΚ και 2009/81/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όσον αφορά τα κατώτατα όρια εφαρμογής τους κατά τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, το ως άνω ποσό αναπροσαρμόστηκε, με έναρξη ισχύος την 01η-01-2014, σε 5.186.000,00€.

6. Στην παρ. 1 του άρθρου 8 του π.δ. 60/2007 ορίζεται ότι: «Ο υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας μιας δημόσιας σύμβασης βασίζεται στο συνολικό πληρωτέο ποσό, εκτός ΦΠΑ, όπως προσδιορίζεται από την αναθέτουσα αρχή. Στον υπολογισμό αυτό, λαμβάνεται υπόψη το εκτιμώμενο συνολικό ποσό, συμπεριλαμβανομένων τόσο του τυχόν προβλεπόμενου δικαιώματος προαίρεσης όσο και των τυχόν παρατάσεων της σύμβασης...» και στην παρ. 2 ότι: «Η αποτίμηση πρέπει να ισχύει κατά το χρόνο αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού, όπως προβλέπεται στο άρθρο 29 παράγραφος 2 ή, στις περιπτώσεις όπου δεν απαιτείται μια τέτοια προκήρυξη, κατά το χρονικό σημείο έναρξης της διαδικασίας ανάθεσης της σύμβασης[...]».

7. Στο άρθρο 25 ομοίως του π.δ. 60/2007 ορίζεται ότι: «Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συνάπτουν τις δημόσιες συμβάσεις τους προσφεύγοντας σε διαδικασία με διαπραγμάτευση, χωρίς να προηγείται δημοσίευση σχετικής προκήρυξης, στις ακόλουθες περιπτώσεις [...]

4. Προκειμένου για δημόσιες συμβάσεις έργων και υπηρεσιών: α) όταν αφορούν συμπληρωματικά έργα ή υπηρεσίες που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχικώς κατακυρωθείσα μελέτη ούτε στην αρχική σύμβαση και τα οποία, λόγω μη προβλέψιμων περιστάσεων, κατέστησαν αναγκαία για την εκτέλεση των εργασιών ή της υπηρεσίας, όπως περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, υπό την προϋπόθεση ότι η ανάθεση γίνεται στον οικονομικό φορέα που εκτελεί τις υπηρεσίες αυτές ή την υπηρεσία αυτή, εφόσον τα συμπληρωματικά έργα ή οι υπηρεσίες είτε δεν μπορούν, από τεχνική ή οικονομική άποψη, να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση χωρίς να δημιουργηθούν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές είτε μπορούν να διαχωριστούν από την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης, πλην όμως είναι απόλυτα αναγκαία για την ολοκλήρωσή της. Το σωρευτικό ποσό των συναπτομένων συμβάσεων συμπληρωματικών έργων ή υπηρεσιών δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 50% του ποσού της αρχικής σύμβασης,».

8. Στο άρθρο 57 του ν. 3669/2008 (ΦΕΚ Α' 116/18-06-2008) με τίτλο «Κύρωση της κωδικοποίησης της νομοθεσίας κατασκευής δημοσίων έργων» ορίζεται ότι: «...1. Το έργο εκτελείται σύμφωνα με τη σύμβαση και τα τεύχη και σχέδια που τη συνοδεύουν. Ο φορέας κατασκευής του έργου έχει το δικαίωμα, αν προκύψει ανάγκη εκτέλεσης συμπληρωματικών εργασιών, που δεν περιλαμβάνονται στο αρχικό ανατεθέν έργο ούτε στην πρώτη συναφθείσα σύμβαση και οι οποίες κατέστησαν αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων κατά την εκτέλεση του έργου, όπως αυτό περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, να συνάπτει σύμβαση με τον ανάδοχο του έργου, με την προϋπόθεση ότι οι συμπληρωματικές εργασίες δεν μπορούν τεχνικά ή οικονομικά να διαχωριστούν από την κύρια σύμβαση, χωρίς να δημιουργήσουν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές ή όταν αυτές οι εργασίες, μολονότι μπορούν να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση, είναι απόλυτα αναγκαίες για την τελειοποίησή της. Το συνολικό ποσό των συμβάσεων αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό του πενήντα τοις εκατό (50%) του ποσού της αρχικής σύμβασης, στο οποίο συμπεριλαμβάνεται και η αμοιβή για τη σύνταξη των τυχόν απαιτούμενων μελετών για τις συμπληρωματικές εργασίες. Η εκτέλεση των συμπληρωματικών εργασιών είναι υποχρεωτική για τον ανάδοχο του έργου και, προκειμένου να υπογραφεί η σύμβαση για την εκτέλεσή τους, απαιτείται γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου. Για τον καθορισμό τιμών μονάδας στις εργασίες της συμπληρωματικής σύμβασης λαμβάνονται οι τιμές της αρχικής σύμβασης και για τον κανονισμό τιμών μονάδας στις νέες εργασίες της συμπληρωματικής σύμβασης εφαρμόζονται οι παράγραφοι 5, 6 και 7 (...).

3. Με τα ποσά των απρόβλεπτων δαπανών (απρόβλεπτα) που περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση καλύπτονται ιδίως δαπάνες που προκύπτουν από εφαρμογή νέων κανονισμών ή κανόνων που καθιερώθηκαν ως υποχρεωτικοί μετά την ανάθεση του έργου, καθώς και από προφανείς παραλείψεις ή σφάλματα της προμέτρησης της μελέτης ή από απαιτήσεις της κατασκευής οι οποίες καθίστανται απαραίτητες για την αρτιότητα και λειτουργικότητα του έργου, παρά την πλήρη εφαρμογή των σχετικών προδιαγραφών κατά την κατάρτιση των μελετών του έργου και υπό την προϋπόθεση να μην τροποποιείται το «βασικό σχέδιο» του έργου, δηλαδή ή όλη κατασκευή, καθώς και τα βασικά διακριτά στοιχεία της, όπως προβλέπονται από την αρχική σύμβαση [...]

9. Η Εγκύκλιος 17/2011 του Υπουργείου Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων δίνει σαφείς οδηγίες για την εφαρμογή των νέων Συστημάτων Αναχαίτισης Οχημάτων (Σ.Α.Ο.) στα οδικά έργα με βάση τα νέα εναρμονισμένα πρότυπα ΕΛΟΤ EN 1317. Ειδικότερα στην παρ. 7 υποπαρ. Έργα υπό εκτέλεση αναφέρεται: «Η εφαρμογή των ΟΜΟΕ-ΣΑΟ και του EN 1317 θα εξετάζεται κατά περίπτωση σε συνάρτηση με το υπολειπόμενο φυσικό αντικείμενο. Για τη λήψη της σχετικής απόφασης θα συνεκτιμώνται και άλλα τεχνικο-οικονομικά δεδομένα». Επίσης στην υποπαρ. Κατασκευασμένα έργα αναφέρεται: «Τα μη πιστοποιημένα συστήματα αναχαίτισης που έχουν τοποθετηθεί στις υφιστάμενες οδούς θα πρέπει να αντικατασταθούν σταδιακά, αφού ιεραρχηθούν προσηκτικά οι προτεραιότητες λαμβάνοντας υπόψη τα τεχνικο-οικονομικά δεδομένα ...».

10. Την 24-07-2012 εκδόθηκε η Εγκύκλιος 21/2012 (ΔΙΠΑΔ/252/24-07-2012), η οποία πληροφορεί περί της δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης της Κοινής Απόφασης των υπ. Ανάπτυξης

Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και υπ. Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων «Προϊόντα Δομικών Κατασκευών: χαρακτηριστικά, τεχνικές προδιαγραφές, διαδικασίες αξιολόγησης συμμόρφωσης και σήμανσης συμμόρφωσης CE (α.π. 6690/15-06-2012, ΦΕΚ Β' 1914/15-06-2012).

Με αυτή την ΚΥΑ καθίσταται υποχρεωτική η σήμανση CE των αναφερομένων σε αυτή δοκιμών προϊόντων για την ελεύθερη κυκλοφορία και διάθεσή τους στην αγορά καθώς και τη χρήση τους στα δομικά έργα. Επίσης ολοκληρώνεται η ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία και συνεπώς καθίσταται υποχρεωτική η εφαρμογή όλων των εναρμονισμένων προτύπων EN. Στον πίνακα Α του παραρτήματος Ι της ΚΥΑ μεταξύ άλλων προτύπων αναφέρεται το EN 1317-5 για τα ΣΑΟ. Επίσης στο άρθρο 6 της ΚΥΑ αναφέρεται ότι τυχόν αποθέματα ή/και ημιέτοιμα προϊόντα που υπάρχουν στην Ελλάδα μέχρι τη δημοσίευσή της μπορεί να κυκλοφορούν και διατίθενται στην αγορά για χρήση στις δομικές κατασκευές και έργα μέχρι και τρεις (3) μήνες από την θέση σε ισχύ της ΚΥΑ δηλαδή μέχρι 15-09-2012. Μετά το πέρας της περιόδου αυτής απαγορεύεται η διάθεση, η εμπορία και η διακίνηση των σχετικών προϊόντων χωρίς τη σήμανση CE. Σε εφαρμογή των ανωτέρω, και σε εκτέλεση της νέας μελέτης ασφάλισης απαιτήθηκε η αντικατάσταση των πλευρικών στηθαίων της οδού, τύπου ΜΣΟ-1, ΜΣΟ-2, από στηθαία τα οποία να πληρούν τις ανωτέρω προδιαγραφές και δεσμεύσεις. Η παραπάνω αντικατάσταση καθίσταται αναγκαία και υποχρεωτική και δεν μπορούσε να προβλεφθεί στην αρχική μελέτη του έργου.

11. Οι διατάξεις της με αριθμ. Δ11γ/0/9/7/07-02-2013 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων (Β' 363) με θέμα «*Αναπροσαρμογή και συμπλήρωση Ενιαίων Τιμολογίων Έργων Οδοποιίας, Υδραυλικών, Λιμενικών, Οικοδομικών, Πρασίνου και Ηλεκτρομηχανολογικών Εργασιών Οδοποιίας, Υδραυλικών και Λιμενικών*» και, πιο συγκεκριμένα, στο “Περιγραφικό Τιμολόγιο Έργων Οδοποιίας ΝΕΤ-ΟΔΟ – ΕΚΔΟΣΗ 3.0/Γενικοί Όροι” ορίζουν ότι: *«Αντικείμενο του παρόντος τιμολογίου είναι ο καθορισμός τιμών μονάδος των εργασιών, που είναι απαραίτητες για την έντεχνη ολοκλήρωση του Έργου, όπως προδιαγράφεται στα λοιπά Τεύχη Δημοπράτησης που ορίζονται στη Διακήρυξη. 1. [...] στις τιμές μονάδος του παρόντος Τιμολογίου, ενδεικτικά και όχι περιοριστικά περιλαμβάνονται τα κάτωθι: [...] 1.12. Οι δαπάνες προμηθείας ή παραγωγής, φορτοεκφόρτωσης και μεταφοράς στη θέση ενσωμάτωσης και τυχόν προσωρινών αποθέσεων και επαναφορτώσεων αδρανών υλικών προέλευσης λατομείων, ορυχείων κλπ. πλην των περιπτώσεων που στα οικεία άρθρα του παρόντος Τιμολογίου αναφέρεται ρητά ότι η μεταφορά πληρώνεται ιδιαίτερα (άρθρα που επισημαίνονται με αστερίσκο [*]). [...] Οι τιμές μονάδος του παρόντος Τιμολογίου που φέρουν την σήμανση [*] παραπλεύρως της αναγραφόμενης τιμής σε ΕΥΡΩ δεν συμπεριλαμβάνουν την δαπάνη της καθαρής μεταφοράς των, κατά περίπτωση, υλικών ή προϊόντων. Η Δημοπρατούσα Αρχή θα προσθέσει στις τιμές αυτές την δαπάνη του μεταφορικού έργου, με βάση τα στοιχεία της μελέτης και τις συνθήκες εκτέλεσης του έργου. Για τον προσδιορισμό της ως άνω δαπάνης του μεταφορικού έργου καθορίζονται οι ακόλουθες τιμές μονάδας σε €/m³.km [...] Οι τιμές αυτές έχουν εφαρμογή στον προσδιορισμό της τιμής του αστερίσκου [*] των άρθρων του παρόντος τιμολογίου των οποίων οι εργασίες επιμετρώνται σε κυβικά μέτρα (m³), κατά τον τρόπο που καθορίζεται σε έκαστο άρθρο. [...] Η δαπάνη του μεταφορικού έργου, όπως προσδιορίζεται στο παρόν τιμολόγιο (ΝΕΤ ΟΔΟ), προστίθεται στην τιμή βάσεως των άρθρων που επισημαίνονται με [*], και αναθεωρείται με βάση τον εκάστοτε καθοριζόμενο κωδικό αναθεώρησης (δεν προβλέπεται άλλη, ιδιαίτερη αναθεώρηση του μεταφορικού έργου) [...]».*

12. Σε συνέχεια της προαναφερθείσας (υπό 11) Υπουργικής απόφασης, εκδόθηκαν δύο σχετικές Εγκύκλιοι της Διεύθυνσης Προγράμματος Πρότυπων και Διεθνών Σχέσεων (Δ11) της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Έργων του τ.Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων:

12.1. Η Εγκύκλιος Ε7/2013 (αρ. πρωτ. Δ11γ/ο/5/8/12-02-2013 και ΑΔΑ: ΒΕΥΣ1-ΞΘΕ), με την οποία διευκρινίζονται ως προς τις δαπάνες μεταφοράς τα ακόλουθα: *«[...] **Οδηγίες για τον αστερίσκο [*].** Όταν ο προϋπολογισμός του έργου περιλαμβάνει άρθρα που επισημαίνονται με αστερίσκο [*] απαιτείται υπολογισμός της δαπάνης του μεταφορικού έργου κατ' άρθρο. Στους Γενικούς*

Όρους των NET περιλαμβάνονται πίνακες τιμών του μεταφορικού έργου ανά κυβοχιλιόμετρο (m³.km), αναλόγως των συνθηκών διακίνησης των προϊόντων και υλικών. Οι τιμές αυτές περιλαμβάνουν ανηγμένη την επιστροφή του άδειου αυτοκινήτου στη θέση του ορύγματος και αναφέρονται σε συμπυκνωμένα υλικά και προϊόντα στις εκάστοτε θέσεις κατασκευής (π.χ. εκσκαφές σε όγκο ορύγματος, συμπυκνωμένες στρώσεις υλικών κ.ο.κ.). Ως εκ τούτου σε καμιά περίπτωση δεν εφαρμόζεται συντελεστής επιπλήσματος. **Η απόσταση μεταφοράς προσδιορίζεται με βάση τις συνθήκες εκτέλεσης των εργασιών, το υφιστάμενο οδικό δίκτυο, τις απαιτήσεις που τίθενται από τους περιβαλλοντικούς όρους του έργου** (η έκδοση των οποίων αποτελεί προϋπόθεση για τη δημοπράτηση των περισσότερων έργων), καθώς και λοιπές κείμενες διατάξεις). Σε κάθε περίπτωση προσδιορίζεται η μέση απόσταση μεταφοράς (π.χ. από το κέντρο βάρους των χωματισμών του έργου μέχρι τον αποθεσιοθάλαμο ή τον δανειοθάλαμο ή τη μέση απόσταση προς αυτούς εάν προβλέπονται περισσότεροι -από το κέντρο βάρους του έργου μέχρι το συγκρότημα παραγωγής ασφαλτοσκυροδέματος που λειτουργεί στην περιοχή του έργου κ.ο.κ.). **Δοθέντος ότι το μεταφορικό έργο συνιστά σημαντικό μέρος της δαπάνης αρκετών έργων (π.χ. έργων οδοποιίας, υδραυλικών έργων εντός πόλεως κλπ), η μέση απόσταση μεταφοράς οφείλει να τεκμηριώνεται επαρκώς στις προμετρήσεις των έργων. Δεν είναι λογικό οι χωματισμοί να υπολογίζονται με τη σύνταξη εκτενών αναλυτικών πινάκων και οι μεταφορές, που ενίοτε είναι υψηλότερης δαπάνης, να μην αντιμετωπίζονται κατ' ανάλογο τρόπο. Ούτε είναι λογικό να επιβαρύνονται υπερβολικά οι τιμές βάσης των εργασιών με ανύπαρκτο μεταφορικό έργο.** Ιδιαίτερος υπολογισμός της μεταφορικής δαπάνης προβλέπεται και σε εργασίες που τιμολογούνται σε τετραγωνικά ή σε τρέχοντα μέτρα. Στις περιπτώσεις αυτές οι τιμές μονάδας των μεταφορών πολλαπλασιάζονται επί το πάχος της στρώσης σε μέτρα (πάχος στρώσης οδοστρωσίας 0,10 m), ή εφαρμόζονται οι συμβατικοί συντελεστές αναγωγής που καθορίζονται στα περιγραφικά NET (λ.χ. αποξήλωση πλακοστρώσεων).».

12.2. Η Εγκύκλιος με αριθμ. Ε18/2014 (αρ. πρωτ. Δ11γ/ο/6/7/24-09-2014 και ΑΔΑ: Ω8ΘΛ1-ΤΘΥ), με την οποία παρέχονται πρόσθετες οδηγίες και διευκρινίσεις σχετικά με τον προσδιορισμό της δαπάνης του μεταφορικού έργου με βάση τα Ενιαία Τιμολόγια, ως εξής: «[...] **Β. Πρόσθετες οδηγίες και διευκρινίσεις.** Στα NET αναφέρεται ρητά ότι η μεταφορική δαπάνη υπολογίζεται κατά περίπτωση βάσει των τοπικών συνθηκών του έργου (μέση απόσταση μεταφοράς, χαρακτηριστικά οδικού δικτύου κλο) και προστίθεται στην “τιμή βάσεως” των άρθρων που επισημαίνονται με αστερίσκο, τα οποία στο περιγραφικό τους μέρος αναφέρουν “**με την μεταφορά σε οποιαδήποτε απόσταση**”. [...] Με βάση τα όσα προαναφέρθηκαν ο όρος “**οποιαδήποτε απόσταση**” που αναγράφεται στο περιγραφικό μέρος των NET του έργου έχει την έννοια ότι πηγές λήψης και απόθεσης των υλικών, το οδικό δίκτυο της περιοχής και το κέντρο βάρους (λήψης ή ενσωμάτωσης) των υλικών παραμένουν όπως είχαν ληφθεί υπόψη στην μελέτη και κατά την σύνταξη των τευχών δημοπράτησης από την Αναθέτουσα Αρχή. Κατ' ουσίαν δηλαδή σημαίνει “**σε οποιαδήποτε απόσταση σύμφωνα με τους όρους δημοπράτησης**”. Εάν μετά την δημοπράτηση του έργου διαφοροποιηθούν οι αποστάσεις μεταφορών ή οι συνθήκες διακίνησης που είχαν ληφθεί υπόψη κατά την σύνταξη των Τευχών Δημοπράτησης, για λόγους μη οφειλόμενους στον Ανάδοχο (απαίτηση χρήσης νέων δανειοθαλάμων, αποθεσιοθαλάμων, λατομείων, συγκροτημάτων κλπ, λόγω αλλαγής περιβαλλοντικών όρων, απαιτήσεων αδειοδοτήσεων, διακοπής λειτουργίας κλπ), τεκμηριώνεται η έγκριση πρόσθετης αποζημίωσης για την αντιμετώπιση “**απροβλέπτων και επιγενομένων συνθηκών**”, με την σύνταξη ΑΠΕ κατά τις ισχύουσες διατάξεις».

III. Νομική Εκτίμηση

13. Το υπό εξέταση αίτημα της Π.Κ.Μ. αφορά στη σύναψη συμπληρωματικής «δημόσιας σύμβασης έργου» με την έννοια της περίπτωσης β' της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του π.δ. 60/2007. Ο προϋπολογισμός δημοπράτησης του έργου, όπως αποτιμήθηκε κατά το χρόνο αποστολής της προκήρυξης του διαγωνισμού, ανέρχεται στο ποσό των **65.785.123,97€** (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 21%). Η δε δαπάνη της συμπληρωματικής σύμβασης, η οποία αποτελεί παρακολούθημα της αρχικής σύμβασης, ανέρχεται σε **8.784.631,29€**(μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 23%). Η συνολική αθροιζόμενη αξία, βάσει του άρθρου 8 παρ. 1 του π.δ. 60/2007, του προϋπολογισμού δημοπράτησης του έργου και της δαπάνης της συμπληρωματικής σύμβασης εργασιών, ανέρχεται σε **74.569.755,26€** και, συνεπώς, υπερβαίνει το ποσό των κατώτατων ορίων δημοσίων συμβάσεων έργων που τίθενται με το άρθρο 6 του π.δ. 60/2007, όπως αυτά ισχύουν μετά τη δημοσίευση του Κανονισμού (ΕΕ) με αριθ. 1336/2013, ήτοι το ποσό των 5.186.000,00€ χωρίς Φ.Π.Α. Ως εκ τούτου, συντρέχει η αρμοδιότητα της Αρχής για εξέταση του αιτήματος και παροχή σύμφωνης γνώμης κατ' άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. δδ' του ν. 4013/2011, όπως ισχύει.

14. Η διαδικασία με διαπραγμάτευση έχει εξαιρετικό χαρακτήρα και επιτρέπεται να εφαρμόζεται μόνο στις περιοριστικώς απαριθμούμενες στα άρθρα 30 και 31 της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ (αντίστοιχα άρθρα 24 και 25 π.δ. 60/2007) περιπτώσεις (βλ. σχετικώς ΔΕΕ, απόφαση της 8ης Απριλίου 2008, C 337/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 2008, I-2173, σκέψη 56). Συναφώς επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω διατάξεις στο μέτρο που εισάγουν εξαιρέσεις που συνιστούν παρέκκλιση από τη βασική ρύθμιση, δηλαδή από τους κανόνες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των αναγνωριζομένων από τη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σ.Λ.Ε.Ε.) δικαιωμάτων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, πρέπει να αποτελούν αντικείμενο συσταλτικής ερμηνείας. Πιο συγκεκριμένα, προκειμένου η Οδηγία 2004/18/ΕΚ να μην απολέσει την πρακτική αποτελεσματικότητά της, τα κράτη μέλη και οι αναθέτουσες αρχές τους δεν επιτρέπεται να προβλέπουν περιπτώσεις προσφυγής στη διαδικασία με διαπραγμάτευση που δεν προβλέπονται από την εν λόγω οδηγία ή να συνοδεύουν τις ρητώς προβλεπόμενες από την οδηγία αυτή περιπτώσεις, με νέους όρους που έχουν ως αποτέλεσμα να καθιστούν ευκολότερη την προσφυγή στην εν λόγω διαδικασία (βλ. ΔΕΕ, αποφάσεις της 18^{ης} Μαΐου 1995, C-57/94, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1995, σ. I-1249, σκέψη 23, της 28^{ης} Μαρτίου 1996, C-318/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλ. 1996, σ. I-1949, σκέψη 13 και της 13^{ης} Ιανουαρίου 2005, C-84/03, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλ. 2005, I-13947, σκέψη 48). Το δε βάρος απόδειξης της ύπαρξης εξαιρετικών περιστάσεων που δικαιολογούν την παρέκκλιση, φέρει εκείνος ο οποίος τις επικαλείται (βλ. ΔΕΚ απόφαση της 14.9.2004, Υπόθεση C-385/02, απόφαση της 18.5.1995, Υπόθεση C-57/94, απόφαση της 12.1.1994, Υπόθεση C-296/92, απόφαση της 17.11.1993, Υπόθεση C-71/02, απόφαση της 10.3.1987, Υπόθεση C-199/85, Υπόθεση C-394/02, Επιτροπή κατά Ελλάδας).

15. Ειδικότερα, η εφαρμογή του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α' του π.δ. 60/2007, στη βάση της οποίας παρέχεται η δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές να συνάπτουν δημόσιες συμβάσεις έργων και υπηρεσιών με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, προϋποθέτει σωρευτικά τα κάτωθι:

α) να αφορούν συμπληρωματικά έργα ή υπηρεσίες που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχικώς κατακυρωθείσα μελέτη, ούτε στην αρχική σύμβαση,

β) να κατέστησαν, λόγω μη προβλέψιμων περιστάσεων, αναγκαία για την εκτέλεση των εργασιών ή της υπηρεσίας, όπως περιγράφεται στην αρχική σύμβαση,

γ) η ανάθεση να γίνεται στον οικονομικό φορέα που εκτελεί τις υπηρεσίες αυτές ή την υπηρεσία αυτή,

δ) τα συμπληρωματικά έργα ή οι υπηρεσίες να μην μπορούν, από τεχνική ή οικονομική άποψη, να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση χωρίς να δημιουργηθούν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές, είτε να μπορούν να διαχωριστούν από την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης, πλην όμως να είναι απόλυτα αναγκαία για την ολοκλήρωσή της και

ε) το σωρευτικό ποσό των συναπτομένων συμβάσεων συμπληρωματικών έργων ή υπηρεσιών να μην υπερβαίνει το 50% του ποσού της αρχικής σύμβασης.

16. Όπως παγίως έχει κριθεί, ως «απρόβλεπτες περιστάσεις» θεωρούνται αιφνίδια πραγματικά γεγονότα, τα οποία δεν ανάγονται στο χρόνο κατάρτισης της αρχικής σύμβασης και, παρότι η μελέτη (οριστική ή προμελέτη), με βάση την οποία προσδιορίσθηκε το τεχνικό αντικείμενο του έργου, υπήρξε κατά το δυνατόν πλήρης και ακριβής, αντικειμενικά δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν, σύμφωνα με τους κανόνες της ανθρώπινης εμπειρίας και λογικής και να ενταχθούν στο αρχικό έργο και τη συναφθείσα σύμβαση (βλ. ΕΣ Απόφ. VI Τμ. 27/2013, Απόφ. VII Τμ. 2/2012, Απόφ.Τμ.Μείζ.-7μελούς σύνθεσης 3205/2011, Αποφ. VI Τμ. 2726/2010, 2506/2009, 1780/2009, Πράξ. VI Τμ. 52/2007, 106/2003). Οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές για την αιτιολόγηση του απρόβλεπτου δεν πρέπει να απορρέουν από δική τους ευθύνη, το δε βάρος απόδειξης περί του ότι συντρέχουν όντως οι έκτακτες περιστάσεις που δικαιολογούν την προσφυγή στη διαδικασία αυτή το φέρει εκείνος ο οποίος τις επικαλείται (βλ. ενδεικτικά ΕΣ Πράξη Ε' Κλιμ. 610/2011 και Αποφ. VI Τμ. 705/2012, 2066/2010, 3359, 3357, 2502, 1780/2009). Περαιτέρω, δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να θεωρηθούν ως «συμπληρωματικές εργασίες» οφειλόμενες σε απρόβλεπτα γεγονότα εκείνες που αφορούν σε επέκταση του τεχνικού αντικειμένου του έργου ή στη βελτίωση της ποιότητάς του, διότι είναι ανεπίτρεπτη η εκ των υστέρων μεταβολή του αντικειμένου του έργου καθόσον δεν ήταν γνωστή στο σύνολο των διαγωνιζομένων κατά την υποβολή της προσφοράς τους και δεν αποτέλεσε τη βάση της διαδικασίας ανάδειξης αναδόχου (βλ. ΕΣ Απόφ. VI Τμ. 27/2013, Απόφ. VII Τμ. 2/2012, Αποφ.Τμ.Μείζονος-7μελούς σύνθεσης 3205/2011, 3053/2011, 3030/2011, Απόφ. VI Τμ. 2069/2010, 20/2008, Πράξ. VI Τμ. 108/2007, 232/2006, 216/2006, 198/2006, 192/2006, 98/2006) ή οφείλονται σε έλλειψη επιμέλειας της αναθέτουσας αρχής (βλ. ΕΣ Πράξ. Ε' Κλιμ. 228/2009, 355/2008, 259/2008).

17. Σύμφωνα δε με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 57 του ν. 3669/2008, εάν, κατά την εκτέλεση του έργου, προκύψει ανάγκη αύξησης των συμβατικών εργασιών λόγω εφαρμογής νέων κανονισμών ή κανόνων που καθιερώθηκαν ως υποχρεωτικοί μετά την ανάθεση του έργου, καθώς και από προφανείς παραλείψεις ή σφάλματα της προμέτρησης της μελέτης ή από απαιτήσεις της κατασκευής οι οποίες καθίστανται απαραίτητες για την αρτιότητα και λειτουργικότητα του έργου, η σχετική δαπάνη καλύπτεται από τα ποσά των απρόβλεπτων δαπανών που περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση, για τη διάθεση των οποίων συντάσσεται Α.Π.Ε. (βλ. ΕΣ Αποφ. VI Τμ. 27/2013, 792/2011, 791/2011, 2066/2010, 286/2010, 285/2010, VII Τμ. 23/2010, 3359/2009, 3357/2009, 2502/2009, 1780/2009). Επομένως, με βάση την προπαρατεθείσα νομοθεσία και νομολογία, εργασίες οι οποίες προκύπτουν από μεταβολή του νομοθετικού πλαισίου η οποία λαμβάνει χώρα κατά τη διάρκεια εκτέλεσής και επιβάλλει αναγκαστικές τροποποιήσεις στο σχεδιασμό του αρχικού έργου καλύπτονται από το ποσό του κονδυλίου των απροβλέπτων της αρχικής σύμβασης.

18. Στην προκειμένη περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης αναφορικά με τις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α του π.δ. 60/2007, όπως αναλύθηκαν στην παρ. 15 της παρούσης, προκύπτουν τα ακόλουθα:

1) Ως προς την αντικατάσταση των στηθαίων ασφαλείας με Συστήματα Αναχαίτισης Οχημάτων

(Σ.Α.Ο.) εναρμονισμένων με τα πρότυπα ΕΛΟΤ EN 1317:

Η αντικατάσταση των προς προμήθεια στηθαίων ασφαλείας που προβλέπονται στα συμβατικά τεύχη με νεότερα Συστήματα Αναχαίτισης Οχημάτων (Σ.Α.Ο.), σε εκτέλεση της νέας μελέτης ασφάλισης για το έργο, προέκυψε λόγω εφαρμογής νέων κανονισμών ή κανόνων που καθιερώθηκαν ως υποχρεωτικοί μετά την ανάθεση του έργου και σε συνέχεια της έκδοσης της Εγκυκλίου 17/2011 (ΑΔΑ: 4Α581-ΥΨΗ) του ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ., όπως αυτή συμπληρώθηκε με την εγκύκλιο περί διευκρινίσεων ΔΜΕΟ/ο/4371/24-10-2011 (ΑΔΑ: 45011-ΧΚ4). Στη Εγκύκλιο 17/2011 προβλέπεται για τα έργα υπό εκτέλεση: «*Η εφαρμογή των ΟΜΟΕ-ΣΑΟ και του EN 1317 θα εξετάζεται κατά περίπτωση σε συνάρτηση με το υπολειπόμενο φυσικό αντικείμενο. Για τη λήψη της σχετικής απόφασης θα συνεκτιμώνται και άλλα τεχνικο-οικονομικά δεδομένα*».

Την δε 24η-07-2012 εκδόθηκε η Εγκύκλιος 21/2012 (ΔΙΠΑΔ/252/24-07-2012) σχετικά με αντίστοιχη υπουργική απόφαση για «Προϊόντα Δομικών Κατασκευών: χαρακτηριστικά, τεχνικές προδιαγραφές, διαδικασίες αξιολόγησης συμμόρφωσης και σήμανσης συμμόρφωσης CE (ΦΕΚ Β' 1914/15-06-2012)». Στο άρθρο 6 της ανωτέρω ΚΥΑ αναφέρεται ότι τυχόν αποθέματα ή/και ημιτέτοια προϊόντα που υπάρχουν στην

Ελλάδα μέχρι τη δημοσίευσή της μπορεί να κυκλοφορούν και διατίθενται στην αγορά για χρήση στις δομικές κατασκευές και έργα μέχρι και τρεις (3) μήνες από την θέση σε ισχύ της ΚΥΑ δηλαδή μέχρι 15-09-2012. Μετά το πέρας της περιόδου αυτής απαγορεύεται η διάθεση, η εμπορία και η διακίνηση των σχετικών προϊόντων χωρίς τη σήμανση CE.

Από το συνδυασμό των ανωτέρω προκύπτει ότι η μεταβολή του νομοθετικού πλαισίου σχετικά με τις προδιαγραφές των στηθαίων συνεπάγεται διαφοροποίηση των τεχνικών χαρακτηριστικών των στηθαίων και των σχετικών δαπανών, οι οποίες θα πρέπει να καλυφθούν από την ανάληψη του κονδυλίου των απρόβλεπτων δαπανών (παρ. 3 του άρθρου 57 του ν. 3669/2008).

Ωστόσο, η μεταβολή νομοθετικού πλαισίου κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου που επιβάλλει αναγκαστικές τροποποιήσεις στον αρχικό σχεδιασμό του συνιστά αφ' εαυτού απρόβλεπτο γεγονός, το οποίο, συντρεχουσών και των λοιπών προϋποθέσεων, δικαιολογεί την κατάρτιση συμπληρωματικής συμβάσεως, ενόψει τυχόν έλλειψης επάρκειας του κονδυλίου των απροβλέπτων (βλ. Αποφάσεις VI Τμήματος Ελ. Συν. 1978, 1381/2012, 2256, 792, 791/2011, 2961, 2726, 2063/2010, Πράξη Ε' Κλιμ. Ελ. Συν. 299/2013) .

Επομένως, εφόσον έχει προβλεφθεί στην αρχική σύμβαση κονδύλι απροβλέπτων και αυτό καλύπτει τις υπό κρίση εργασίες, δεν δύναται να γίνει λόγος για συμπληρωματικές εργασίες, οι οποίες δεν προβλέπονται στην αρχική σύμβαση. Αντίθετα, εφόσον το κονδύλι των απροβλέπτων δεν επαρκεί για την κάλυψη της σχετικής δαπάνης, συντρέχει λόγος εξέτασης της συνδρομής των λοιπών προϋποθέσεων του άρθρου 25 π.δ. 60/2007 (βλ. Απόφαση Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. 279/2014).

Εν προκειμένω, η προμήθεια και τοποθέτηση στηθαίων με τις νέες προδιαγραφές, κατά το μέρος που δεν καλύπτονται από το κονδύλι των απροβλέπτων, αποτελούν συμπληρωματικές εργασίες που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχική σύμβαση. Κατέστησαν δε αναγκαίες εκ της εφαρμογής των ανωτέρω αποφάσεων, οι οποίες εκδόθηκαν μετά τη σύναψη της σύμβασης, η ανάθεση τους γίνεται στον οικονομικό φορέα που εκτελεί την σύμβαση και παρόλο που μπορούν να διαχωριστούν από την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης, είναι εκ της φύσεώς τους απόλυτα αναγκαίες για την ολοκλήρωσή της.

Κατόπιν τούτων, διαπιστώνεται ότι, κατά το μέρος που οι υπό κρίση εργασίες δεν καλύπτονται από το κονδύλι των απροβλέπτων, συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α του π.δ. 60/2007.

2) Ως προς το πρόσθετο μεταφορικό έργο για την εισκόμιση θραυστών υλικών E4 και αδρανών υλικών οδοστρώσις και ασφαλτικών.

Ως προς την προϋπόθεση συμπληρωματικών έργων ή υπηρεσιών που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχικώς κατακυρωθείσα μελέτη, ούτε στην αρχική σύμβαση (προϋπόθεση α' ανωτέρω):

Η εξαιρετική διαδικασία του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α' του π.δ. 60/2007 προϋποθέτει καταρχήν οι υπό κρίση εργασίες να συνιστούν συμπληρωματικές εργασίες και οι συμπληρωματικές αυτές εργασίες να μην έχουν συμπεριληφθεί στην αρχικώς κατακυρωθείσα μελέτη ούτε στην αρχική σύμβαση. Ως συμπληρωματικές εργασίες (πριν την εξέταση των λοιπών σωρευτικών προϋποθέσεων, απρόβλεπτο, αδιαχώριστο κλπ) θεωρούνται εκείνες οι οποίες αφορούν το αντικείμενο της αρχικής σύμβασης και δεν περιλαμβάνονται στην αρχικά συναφθείσα σύμβαση, παρουσιάζουν δε αναγκαία συνάφεια με το έργο και κατέστησαν αναγκαίες για την ολοκλήρωση της σύμβασης.

Στην προκειμένη περίπτωση, το αίτημα προϋπολογιζόμενης δαπάνης 7.052.403,63€ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 23%), έχει ως αντικείμενο πρόσθετες δαπάνες μεταφοράς αδρανών υλικών (βλ. ανωτέρω, υπό 11 και 12), στο πλαίσιο του ήδη εκτελούμενου έργου με τίτλο «Κατασκευή οδικού τμήματος Ποτίδαια-Κασσάνδρεια του οδικού κυκλώματος Κασσάνδρας Ν. Χαλκιδικής».

Όπως προκύπτει όμως από τα ρητώς αναφερόμενα τόσο στα άρθρα 11 και 19 της Ειδικής Συγγραφής Υποχρεώσεων όσο και στο άρθρο Α-6 του Τιμολογίου Μελέτης (βλ. αναλυτικά ανωτέρω, υπό 1.στ και 1.ζ), στην προσφορά του αναδόχου περιλαμβάνεται και κάθε τυχόν πρόσθετη δαπάνη, που θα προκύψει από οποιονδήποτε λόγο, κατά την προμήθεια των απαιτούμενων για την κατασκευή του έργου υλικών από λατομεία, συμπεριλαμβανομένων και των δαπανών εξαιτίας τυχόν πρόσθετων μεταφορικών εργασιών των υλικών που θα ληφθούν από οποιαδήποτε πηγή και από οποιαδήποτε

απόσταση στον τόπο του έργου. Συνεπώς, το κόστος μεταφοράς των υλικών έχει ήδη προϋπολογισθεί πριν την έναρξη της διαγωνιστικής διαδικασίας και ακολούθως έχει ενσωματωθεί στην ενιαία τιμή του τιμολογίου της προσφοράς του αναδόχου και στην συναφθείσα σύμβαση, ανεξαρτήτως της απόστασης μεταφοράς που εν τέλει ο ανάδοχος θα κληθεί να καλύψει, η δε μεταφορά δεν τιμολογείται ιδιαίτερος ως επιμέρους εργασία. Επομένως, τυχόν μεταβολή του κόστους μεταφοράς ανάγεται στον επιχειρηματικό κίνδυνο του αναδόχου, ο οποίος προχωρά στην υποβολή οικονομικής προσφοράς με βάση τις ειδικές συνθήκες του έργου και συνυπολογίζοντας την πιθανότητα μεταβολής του εν λόγω κόστους είτε θετικά είτε αρνητικά. Εξάλλου, η επιλογή των προς προμήθεια υλικών που ενσωματώνονται στο έργο, εναπόκειται στις επιχειρηματικές επιλογές που ο ίδιος αναλαμβάνει, εκτός περιπτώσεων όπου η παροχή των υλικών είναι προσδιορισμένη ειδικά στη σύμβαση, πχ. παροχή τους από την αναθέτουσα αρχή.

Συνεπώς, το αίτημα αφορά σε πρόσθετη αποζημίωση προς τον ανάδοχο για το συμφωνηθέν αντικείμενο του έργου και όχι σε συμπληρωματικά έργα ή υπηρεσίες απαραίτητες για την ολοκλήρωση της αρχικής σύμβασης οι οποίες είναι δυνατόν να ενταχθούν σε νέα σύμβαση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α' του π.δ. 60/2007.

Ως εκ τούτου, εν προκειμένω δεν πληρούται η ως άνω προϋπόθεση α) του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α' του π.δ. 60/2007 (συμπληρωματική έργο ή υπηρεσία) και παρέλκει η εξέταση των λοιπών προϋποθέσεων του άρθρου αυτού (βλ. σχετ. Ε.Σ./Κλιμ. Ε'/Πρ. 479/2010 και 69/2009, Αποφάσεις Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. 295/2014, 69/2015, 70/2015).

Επιπρόσθετα, σημειώνεται ότι με τα οριζόμενα στην Εγκύκλιο με αριθμ. Ε18/2014 (βλ. αναλυτικά ανωτέρω, υπό 12.2) και, πιο συγκεκριμένα, στην παρ. Β' αυτής σε σχέση με την ερμηνεία της "οποιασδήποτε απόστασης" που απαιτείται να διανυθεί για την μεταφορά υλικών και ενδεχομένως να διαφοροποιηθεί -μετά τη δημοπρασία του έργου- σε σχέση με εκείνη που ίσχυε κατά τη σύνταξη των τευχών δημοπράτησης του έργου, για λόγους μη οφειλόμενους στον ανάδοχο, «τεκμηριώνεται η έγκριση πρόσθετης αποζημίωσης για την αντιμετώπιση "απροβλέπτων και επιγενομένων συνθηκών", με την σύνταξη ΑΠΕ κατά τις ισχύουσες διατάξεις». Με άλλα λόγια, τεκμαίρεται ότι συντρέχει η προϋπόθεση β) του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α' του π.δ. 60/2007 περί απρόβλεπτης περίπτωσης όσον αφορά τυχόν δαπάνες μεταφοράς υλικών. Συνεπώς, με την ως άνω εγκύκλιο εισάγεται μία διασταλτική ερμηνεία της προϋπόθεσης των απρόβλεπτων περιστάσεων, η συνδρομή της οποίας πλέον θα τεκμαίρεται και δε θα αιτιολογείται κατά περίπτωση ειδικώς και επαρκώς, θίγοντας κατά τον τρόπο αυτό τις θεμελιώδεις αρχές της διαφάνειας, της ισότητας συμμετοχής στις διαδικασίες για την κατάρτιση δημοσίων συμβάσεων και του ελεύθερου ανταγωνισμού και αλλοιώνοντας κατ' ουσία τις διατάξεις του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α' του π.δ. 60/2007.

Κατά την γνώμη του μέλους της Αρχής κ. Δημήτριου Λουρίκα το πρόσθετο μεταφορικό έργο που προέκυψε από την αλλαγή των συνθηκών μετά την δημοπρασία του εξεταζόμενου έργου, σε σχέση με εκείνες που ίσχυαν κατά τη σύνταξη των τευχών δημοπράτησης του (διακοπή λειτουργίας λατομείου Τενέδου, μη αδειοδότηση λατομείου Καλύβων και αναγκαστική λήψη των λατομικών προϊόντων από το λατομείο Ταγαράδων που βρίσκεται σε τριπλάσια απόσταση από την αρχικώς εκτιμηθείσα) συνιστούν απρόβλεπτες περιστάσεις για την αναθέτουσα και τεκμηριώνουν την αναγκαιότητα σύναψης συμπληρωματικής σύμβασης με τον υφιστάμενο ανάδοχο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α' του π.δ. 60/2007.

IV. Συμπέρασμα

Ενόψει όλων των προεκτεθέντων, με βάση το διδόμενο πραγματικό και από την υπαγωγή αυτού στις προαναφερόμενες και ερμηνευόμενες διατάξεις, επί του τεθέντος ερωτήματος, αποφασίζουμε κατά πλειοψηφία:

την εν μέρει αποδοχή του αιτήματος της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας σύμφωνα με τα αναλυτικά αναφερόμενα στην απόφαση.

Αθήνα, 8 Ιουλίου 2015

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Δημήτριος Ράικος